

Bogdan Čobal

SPLAV MEDUZE

29. 7.–20. 8. 2021

artKIT

Bogdan Čobal je običajno razstavljal svoja dela tako, da je s slikami in slikami-objekti gradil ambiente, ki so skupaj zaigrali v smislu t. i. celostne umetnine. Takšno součinkovanje je bilo običajno v času baroka, ko so prostor, likovna oprema, glasba, liturgija, občestvo/občinstvo ... pridali umetninam nove pomene. Umetnik je že več desetletij neutrujen raziskovalec medija in prostorov tako na področju slikarstva kot grafike. S cikli, kot so *Jedra (Dinamika jedra, Povrtek k jedru)*, *Zlom v gibanju*, *Energetska polja*, *Ritem navpičnega*, *Predeli*, *Štirje letni časi*, *Anatomija kozolca*, *Onemele brazde*, *Poliptihi* in drugi, je vse od šestdesetih let prejšnjega stoletja vedno začutil likovno zapoved časa, ko je razvoj znanosti, umetnosti in humanizma dobival krila.

Na pričujoči razstavi, v smislu osebno izražene poetike in načina, kako vanjo povabi gledalce, pa se predstavlja drugače. Najnovejši cikel *Splav Meduze* zahteva drugačno komunikacijo z občinstvom, saj je tudi tematika za gledalca posebna. Gre za povsem nov, intimen pristop. V slike stopamo zelo neposredno, kar nam omogočajo slike-okna in okna-slike, saj so tudi znotraj same slike posebna »okna«.

V drugi polovici 20. stoletja je bilo v Evropi novo kulturno ozračje, podobno ozračje se je vzpostavilo v dobi romantike v začetku 19. stoletja, ko umetnikom ni bilo treba več prikrivati svojih pogledov na upodobljeno tematiko; umetnost in umetniki so postali avtonomni, neodvisni od naročnikov in mecenov. Tako so lahko suvereno komentirali stanja v družbi. Ko je leta 1819 v Parizu na znamenitem Salonu francoski umetnik Théodore Géricault razstavil sliko *Splav Meduze* (naslikal je resnični dogodek s tragedijo brodolomcev s fregate Meduza), je kljub komentarjem samega kralja Ludvika XVIII., da njegova slika brodoloma sploh ni upodobitev katastrofe, slika postala klic trpečih in prizadetih ljudi. S svojo resnicoljubnostjo je tako pritegnila občinstvo, da so se pred njo zgrinjale množice. Géricault je, preden je začel slikati, poiskal preživele, poslušal njihovo izpoved, dal je celo izdelati maketo splava; potem pa se je za mesec umaknil v osamo, da je prepričljivo odslikal njihovo trpljenje. S pretresljivo sliko je kritiziral oblast ter nehumano ravnanje izbranec in kapitana ladje. Ti so rešili sebe, 149 preostalih potnikov pa so prepustili na milost in nemilost pobesnelim valovom, vetrovom, temi, grozeči mesečini, strahu in borbi za preživetje ... Preživelo jih je le petnajst.

V nasprotju z bolečo temno svetlobo Géricaultovih barv je pri Čobalu le presvetljena in ugasla modrina. Narava ni hudobna, valovi in vetrovi nam niso v pogubo, je njegovo sporočilo ... Naslikal je pendant citatu Géricaultove slike in vnesel citate aktualnih dogodkov našega 21. stoletja. Ladje in čolni, polni ljudi ... Slike beguncev, ki bežijo pred vojnami, lakoto in terorjem, objavljajo mediji prav vsak dan ... Le kako bi lahko bil človek ravnodušen, zmedeni smo in nemočni ... Umetniki izkazujejo solidarnost z begunci in javnost pozivajo k človeškemu odzivu na begunsko krizo, na solidarnost z več kot 60 milijoni beguncev po vsem svetu.

Bogdan Čobal
SPLAV MEDUZE
29. 7.–20. 8. 2021

artKIT, Glavni trg 14, Maribor
Odpiralni čas: od ponedeljka do petka od 16. do 20. ure.

BIOGRAFIJA

Čobal nam predoči prav takšno kruto resničnost, a povsem drugače. Z modrimi svetlobami neba in morskih globin odpira horizonte in nas vabi v globine, v zibelko življenja ... Virtuozne mojstrove geste, pretanjen posluš za govorico barv, tanki nanosi pigmentov, plast za plastjo, da ohrani prosojnosti vode, kapelj in zraka ... Ko dodaja pastoznejše pasuse, s katerimi izrazi globine, temine in skrivnosti, je premišljen, enako kot pri dodajanju drugih barv, npr. rdečih poudarkov in bolj zemeljskih barv, barv starega zlata. Zato so slike tako umirjene, dokler se sliki zares ne približamo. Takrat pa hlastno zajamemo zrak. Opazimo sliko v sliki. Odkrijemo to, kar že vemo, pa vsak dan znova odrivamo iz zavesti ..., največjo tragedijo in sramoto 21. stoletja! Natrpani čolni z begunci, citati resničnih dogodkov, tragedij, ki se pred nami odvijajo vsak dan, vsako minuto, vsako sekundo ... Razkroj vrednot in človečnosti vsem na očeh; največja dehumanizacija po 2. svetovni vojni! Potem ko smo verjeli v humano 21. stoletje, v znanost in kulturo. Tako kot so se v prvi polovici 19. stoletja v Franciji izjalovile pridobitve revolucije ter so prišli na površje imperializmi vseh vrst, začetki razrednih nasprotij v Evropi, ki so vodila v vedno nove katastrofe ... Človeštva niso streznile niti katastrofe v 20. stoletju; tudi ne obe svetovni vojni, potem ko se je zdelo, da je brezno človeške izprijenosti doseglo dno ... potem vedno večja eksploatacija vseh zemeljskih dobrin, našega edinega sveta, ki ga imamo ... In človeštvo je spet na veliki preizkušnji ...

V času koronavirusa Covid-19, nove resničnosti 21. stoletja, bo na razstavo *Splav Meduze* 21. stoletja gledalec lahko vstopal bolj kot ne sam; samotni človek bo potopil svoj pogled v najglobljo in tudi v najbolj presvetljeno modro. Zaobjele ga bodo globine morja in nepredstavljive daljave neba kot na sliki *Brodolom upanja* nemškega slikarja C. D. Friedricha. Zgovorna primerjava, kajti takšen je prevladujoči prvi vtis na Čobalovih slikah in pomeni upanje za človeštvo. Gre za čisti likovni nagovor, vse dokler na slikah ne uzremo čolnov z begunci. Vendar skozi slike-okna vidimo tako ven kot v notranjost prostorov, družbenih in lastnih entitet. Umetnik nam pusti dovolj časa za razmislek, s tem ko dopusti, da je pogled od daleč tako umirjen. Notranjost je tisti naš intimni svet, ki ga ljudje nismo zazidali, pustili smo okna ...

Najnovejši Čobalov cikel *Splav Meduze* je umetnikov angažiran vstop v aktualno problematiko. Na slike je vnesel realizem v obliki likovnih citatov in poudaril resnične dogodke ter tako neposredno potrkal na vest slehernika. V likovno-metjejskem načinu je ohranil svoj značilni rokopi: tanke nanose barvnih plasti, mehke barvne prehode, spet drugje močne sledi geste skupaj s premišljenimi geometrijskimi intervencijami kot prostorskimi opredelitvami in iluzionističnimi pomagali.

V ospredju cikla nista le mojstrova likovna dovršenost in estetika, ampak potrka tudi na vest človeštva.

– Milena Zlatar

Bogdan Čobal se je rodil leta 1942 v Zrenjaninu (Srbija), kamor so nacisti pregnali njegovo svobodomiseln družino. Bili so, kot toliko rojakov, izseljenci in begunci. Po vojni so se vrnili domov, v Maribor. Družina je bila povezana z intelektualno elito mesta, zato so starši podpirali odločitve otrok, tudi najmlajšega sina, ki se je odločil, da bo slikar kot njegov starejši brat Ivan. Po študiju slikarstva na ALUO v Ljubljani, diplomiral je leta 1967, je Mariboru posvetil ustvarjalna desetletja kot kritični intelektualec: odličen slikar, predani pedagog (deset let tudi kot docent in izredni profesor na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru) in stanovski aktivist (v okviru DLUM IN ZDSLJU). Glazerjeva listina mesta Maribor za razstavo v Umetnostni galeriji leta 2002 in pozneje velika Glazerjeva nagrada pričata o njegovem nedvomnem doprinosu. Z razstavami je nagovarjal likovno občinstvo po državi in v tujini, skoraj po vsej Evropi; večkrat je bil tudi nagrajen. Živi in ustvarja v Mariboru.

Cikel *Splav Meduze* je bil premierno predstavljen v galeriji Instituta »Jožefa Stefana«.